

sady nesou svůj nynější název od roku 1918. Jsou parkem určeným především k odpočinku. Součástí parku je Památník osvobození, socha Boženy Němcové a tzv. Litovelská brána.

Park **Bezručovy sady** vznikl na přelomu století (v roce 1898), když tu započaly první sadovnické úpravy. V těchto místech pod městskými hradbami panovaly ještě ve 30. letech 19. století katastrofální hygienické podmínky. Ke změně došlo až v roce 1835 po vybudování kanalizace, která odváděla splašky z domů stojících na hradbách. Estetický dojem parku umocňuje přírodní scenérie skal, hradeb a ramene Moravy. Součástí parku je Jihoslovanské mauzoleum, společná hrobka s ostatky jihoslovanských vojáků z 1. světové války. Památník Petra Bezruče, po kterém je park pojmenován, byl odhalen v roce 1947. Součástí Bezručových sadů je Botanická zahrada, oddělená ramenem řeky Moravy – Mlýnským potokem. Vznikla v 60. letech 20. stol. rozšířením parku o Korunní pevnůstku. Její území je rozčleněno do menších tematických celků, včetně zahrad národů, alpina a rozária s unikátní sbírkou 670 nejrozmanitějších odrůd růží.

? Chystá se někdo pokácet zdravý strom, nebo jej už pokácel?

Pokuste se zjistit, zda je kácení povoleno. Pokud se Vám to nepodaří a budete mít podezření, že kácení nebylo povoleno, volejte:

- Městskou policii Olomouc, tel.: 156 – v případě okamžitého zásahu
- Magistrát města Olomouc, odbor životního prostředí, tel.: 588 488 312
- Českou inspekci životního prostředí oblastní inspektorát Olomouc (ČIŽP OI Olomouc), tel.: 585 243 410

? Je potřeba pokácet strom, který ohrožuje život nebo majetek?

Oznamte to OŽP MmOl., tel.: 588 488 312. Pokud je třeba jednat okamžitě, volejte hasiče (tel.: 150) nebo Městskou policii Olomouc (tel.: 156).

? Vypaluje někdo trávu, hoří stromy?

Vypalování trávy je podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně zakázáno (pod pokutou do 25.000 Kč pro fyzické osoby a do 500.000 Kč pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby). Volejte hasiče (tel.: 150) nebo Městskou policii Olomouc (tel.: 156).

? Nelíbí se Vám, jak si někteří lidé opatřují chráněné rostliny do svých zahrad a na prodej?

Chráněné rostliny uvedené v příloze II. vyhlášky č. 395 /1992 Sb. jsou chráněny ve všech svých podzemních i nadzemních částech ve všech svých vývojových stádiích a chráněn je rovněž jejich biotop. Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji. Je také zakázáno tyto rostliny pěstovat, prodávat a nabízet za účelem prodeje nebo výměny. Výjimka platí, pokud jsou rostliny pěstované v kulturách získaných povoleným způsobem nebo pocházejí z dovozu a nejsou chráněny mezinárodními úmluvami.

Volejte:

- Policii ČR (tel.: 158) nebo Městskou policii Olomouc (tel.: 156)
- ČIŽP OI Olomouc – oddělení ochrany přírody, tel.: 585 243 410
- Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, oddělení ochrany přírody, tel.: 585 508 409
- Agenturu ochrany přírody a krajiny v Olomouci, tel.: 585 224 157 nebo 585 229 873

? Pálí někdo na zahradě trávu a mokré listí?

Podle zákona o ochraně ovzduší je povoleno v otevřených ohništích, zahradních krbech nebo v otevřených grilovacích zařízeních spalovat pouze dřevo, dřevěné uhlí, suché rostlinné materiály a plynná paliva určená výrobcem, která však nesmějí být kontaminována chemickými látkami (podle zákona č. 86/2002 Sb., o ovzduší).

Obtěžuje-li Vás kouř z pálení mokrého listí, obraťte se na Odbor životního prostředí Magistrátu města Olomouc (tel.: 588 488 312). Je-li potřeba zakročit rychle, volejte Městskou policii Olomouc (tel.: 156).

Vydalo:

Hnutí DUHA Olomouc,
Dolní náměstí 38,
772 00 Olomouc
tel.: 585 228 584

olomouc@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz/olomouc

Text: Hana Kovaříková,

Václav Mach

Foto: Petr Kovařík

Grafická úprava: Jiří K. Jurečka

Tisk: Petr Skýva

Projekt byl finančně podpořen v grantovém řízení MŽP. Materiál nemusí vyjadřovat stanovisko MŽP.

Vytisknuto na recyklovaném papíře

Ochrana veřejné zeleně

Parky, stromořadí a samostatné stromy k životu ve městech neodmyslitelně patří. Mají stále důležitější rekreační funkci a mnohé další funkce, jako je například zvyšování vlhkosti vzduchu, filtrace prachu, estetická funkce, tvorba stínu nebo tlumení hluku. Větší plochy městské a příměstské zeleně nám poskytují prostor pro oddechové a sportovní aktivity, jsou také zdrojem inspirace a poučení o přírodě, které se člověk ve městech čím dál více odcizuje. Důležitost městské zeleně je důvodem k péči a ochraně těch zbytků zeleně, které nám zůstaly.

Zeleň rostoucí ve městech a obcích a jinde mimo les je chráněna zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Podle tohoto zákona je městská zezeň chráněna před poškozením a ničením a dále některé významné stromy nebo jejich skupiny mohou být označeny za památné stromy.

Péče o dřeviny (jejich ošetřování a udržování) je povinností jejich vlastníků. Při výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými chorobami může odbor životního prostředí Magistrátu města Olomouc (dále jen „OŽP MmOl.“) uložit vlastníku provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin.

Kácení dřevin

Pokud někdo chce pokácet zdravý strom nebo skupinu keřů, téměř vždy bude potřebovat povolení, které vydává OŽP MmOl. Ten povolení vydá ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Žádost o povolení najdete na internetových stránkách Magistrátu města Olomouc:

www.olomouc.eu/phprs/download.php?soubor=233

Povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les není potřeba z důvodů péstebních, tj. za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky, a z důvodů zdravotních nebo při výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů (např. zákon o vodách, o drahách ad.). Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem OŽP MmOl, který je může pozastavit nebo zakázat. Formulář pro oznámení kácení najdete na internetových stránkách Magistrátu města Olomouc:

<http://www.olomouc.eu/phprs/download.php?soubor=236>

Ke kácení dřevin není třeba povolení, je-li jejich stavem jednoznačně a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení, je povinen oznámit to OŽP MmOl do 15 dnů od provedení kácení.

Bez povolení mohou kácet fyzické osoby, a to pouze stromy a keře rostoucí na jejich pozemku. Tyto dřeviny musí splňovat ještě další podmínky:

- obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí nesmí dosahovat 80 cm a více cm (obvod 80 cm je zhruba průměr kmene 37 cm)
- keře nesmí zaujímat plochu větší než 40 m²
- nesmí jít o památné stromy, břehové porosty vodotečí nebo jiné významné krajinné prvky

OŽP MmOl může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli náhradní výsadbu dřevin a následnou péči o dřeviny po nezbytně nutnou dobu (nejdéle 5 let) jako kompenzaci ekologické újmy.

Památné stromy

Podle zákona o ochraně přírody a krajiny je možno mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí vyhlásit rozhodnutím orgánu ochrany přírody za památné stromy. Na území města Olomouce vyhláší památné stromy Magistrát města Olomouce a při jejich označování se používá symbol malého státního znaku.

Pro zabezpečení památných stromů je vymezeno ochranné pásmo a podmínky ochrany. Pokud nebylo ochranné pásmo takto vymezeno, platí, že každý památný strom má ze zákona určeno základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného 130 cm nad zemí. Rovněž ze zákona vyplývají základní ochranné podmínky v tom smyslu, že v tomto pásmu není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost.

Za památné stromy, jejich skupiny nebo stromořadí je možno prohlásit dřeviny:

- vynikající svým vzrůstem,
- věkem,
- významné krajinné dominanty,
- zvláště cenné introdukované dřeviny
- a v neposlední řadě dřeviny historicky cenné, které jsou památníky historie, připomínají historické události nebo jsou s nimi spojeny různé pověsti a báje.

Podnět k tomu, aby nějaký strom byl prohlášen za památný strom, může podat Magistrátu města Olomouce každý občan.

Památné stromy jsou evidovány v ústředním seznamu ochrany přírody a na území města Olomouce se jich nachází celkem jedenáct. Ty nejvýznamnější jsou:

- **Lípa u Klášterního hradiska** je lípa srdčitá považovaná za nejstarší olomoucký památný strom s věkem 250 – 300 let.
- **Rudolfův dub** je dub letní rostoucí na travnaté ploše ve Smetanových sadech. Mohutný dub je asi 250 let starý a obvod kmene má 650 cm.

- Další olomoucké památné stromy jsou: Buk u staré vrátnice v areálu Fakultní nemocnice, Chválkovický buk na ulici Chválkovická, Křížkův dóbek na JZ okraji Radíkova, Jilm na Charkovského ulici, Čajkovského lípa v ulici Čajkovského, Metasekvoje na Střelnici, Metasekvoje na Nových Sadech v ulici Polská a Platany v ASO parku.

Pokácí-li bez povolení nebo poškodí-li někdo dřevinu rostoucí mimo les, udělí mu OŽP MmOl. pokutu až do výše 20.000,- Kč (fyzické osobě) nebo až do 1 milionu (právnícká osoba nebo fyzická osoba při výkonu podnikatelské činnosti). Za poškození nebo zničení památného stromu bude fyzické osobě udělena pokuta až do 100.000,- Kč a právnícké osobě či fyzické osobě-podnikateli do 1 milionu.

Významné parky v Olomouci

Rozloha zeleného prstence historického centra Olomouce, tvořeného Smetanovými, Čechovými a Bezručovými sady, dnes představuje více než 47 hektarů.

Smetanovy sady vznikly roku 1820 osázením na západním obvodu města stromovím. První olomoucký park, nazvaný Rudolfova alej, podlehl při vypuknutí prusko-rakouské války úplné zkáze, jelikož bránil rozhledu z hradeb pevnosti. V roce 1866 již byla hlavní alej podle projektu architekta Maxe Machánka obnovena vysázením dlouhé aleje s kaštanů a lípami. Výrazný architektonický útvar a symbol olomouckých parků dostal svou současnou podobu v roce 1919 přirezáním lip a kaštanů do vysokých rovných stěn. Park má také zajímavou sochařskou výzdobu, především sochu Bedřicha Smetany (odhalena v roce 1925), podle něhož dostaly sady své nynější jméno. Ve Smetanových sadech je mnoho dendrologicky zajímavých druhů stromů, např. tisovec opadavý, metasekvoje čínská, korkovník amurský, liliovník tulipánokvětý a mnoho dalších. Součástí Smetanových sadů jsou sbírkové skleníky, a to palmový, kaktusový, tropický a subtropický skleník, které jsou přístupné téměř stále s výjimkou zimních měsíců.

V pořadí druhý olomoucký městský park, nazvaný nejprve Stromová alej a později Jánské stromořadí (Johannes Allee), byl založen ve 30. letech 19. století na místě dnešních **Čechových sadů**. Podobně jako tehdejší Smetanovy sady byla tato parková plocha zničena a následně obnovena za prusko-rakouské války. V roce 1882 bylo stromořadí změněno na veřejný park v přírodně krajinném slohu podle projektu Maxe Machánka. Čechovy